

і нахилів учнів, ігноруючи існуючі між ними індивідуальні відмінності в розвитку інтелектуальних здібностей». Вчений обстоював ідею диференціації навчання школярів за здібностями, але з дотриманням принципу демократизму завдяки фактичному забезпеченню всім категоріям дітей «в основному одного обсягу знань при високому рівні засвоєння».

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ВЕЧІРНЯ (ЗМІННА) СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА (1991 – 2004)

Н. Б. Антонєць, к. пед. н.

Згідно із Законом України «Про загальну середню освіту» (в редакції станом на 20 червня 2016 р.) у систему загальної середньої освіти разом з іншими типами загальноосвітніх навчальних закладів, що забезпечують зовнішній диференційований підхід до організації навчального процесу (спеціалізованими школами, гімназіями, колегіумами, школами-інтернатами тощо), входять і вечірні (змінні) школи II—III ступенів. Як визначає цей законодавчий документ, вечірні школи створюються для громадян, які не мають можливості відвідувати школи з денною формою навчання.

Аналіз державних документів про освіту *доводить*, що вечірню (змінну) середню загальноосвітню школу було визначено новим основним типом школи для працюючої молоді внаслідок прийняття Верховною Радою СРСР Закону «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР» (1958). До головних документів, що регламентували діяльність цього типу шкіл у Радянській Україні, можна зарахувати відповідне Положення, затверджене Міністерством освіти СРСР у 1971 році. Наприкінці 1970-х рр. в УРСР функціонувало 1 820 вечірніх шкіл, де навчалось близько 1 млн учнів.

Встановлено, що вже у 80-х рр. XX ст. в СРСР спостерігалось поступове зменшення кількості вечірніх шкіл. Ця тенденція зберігалась в Україні й після здобуття незалежності. Якщо в 1990—1991 рр. у школах цього типу навчалось 193 тис. учнів, то через десять років, у 2000—2001 рр., їхня кількість зменшилась до 117,5 тис. осіб.

На виконання Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про освіту» і з метою створення умов

для здобуття громадянами повної загальної середньої освіти за вечірньою (змінною) та заочною формами навчання 9 квітня 1997 р. Міністерство освіти України затвердило Положення про вечірню (змінну) середню загальноосвітню школу. Відповідно до Положення метою цього типу шкіл було визначено задовольняти потреби громадян у здобутті базової загальної середньої та повної загальної середньої освіти з відривом і без відриву від виробництва, створювати умови для розвитку особистості, закладати основу для наступної освіти і самоосвіти, усвідомленого вибору і освоєння професії, формування загальної культури особистості учня. За структурою вечірня школа могла бути школою другого ступеня — основною школою (5—9 класи, термін навчання 5 років) та третього ступеня — старшою школою (10—12 класи, термін навчання 3 роки або 2-річний термін з очною та заочною формами навчання для учнів, які закінчили основну школу чи інші навчальні заклади переважно на «4» і «5»). Школи кожного з цих двох ступенів могли функціонувати як разом, так і самостійно. При наявності контингенту учнів з більш низьким загальноосвітнім рівнем учителям пропонувалось забезпечити здобуття початкової загальної освіти. Окрім очної та заочної форм занять, у школі також передбачалася організація індивідуального навчання.

ВІДОБРАЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ УГОРСЬКИХ, МОЛДОВСЬКИХ І РУМУНСЬКИХ ШКІЛ (1991 — 1997-х рр.)

С. М. Шевченко, к. пед. н.

На сучасному етапі суспільного розвитку Українська держава гарантує рівні права для всіх національностей, які проживають на її теренах. Розроблена впродовж років незалежності концепція етнонаціональної політики, що відобразилася в Законі «Про національні меншини в Україні» (1992), Конституції України (1996), є основою для забезпечення прав та інтересів національних спільнот. У ході дослідження *встановлено*, що складність розв'язання означеної проблеми зумовлюється не лише необхідністю подолання важких політичних, соціально-психологічних, мовно-культурних та інших наслідків деформації етнонаціональної сфери в минулому. Важливим завданням державотворення є забезпечення сприятливих умов для